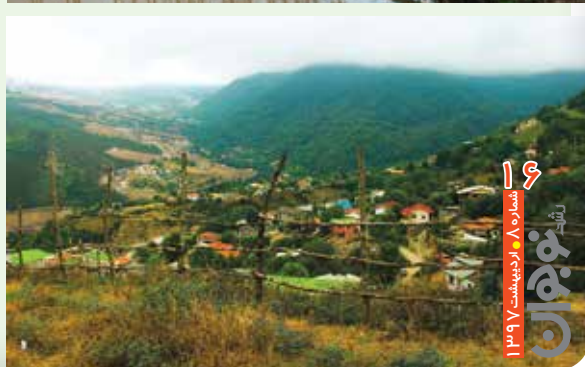

مراقب شما هستید

دانش آموزانی که خوب درس جغرافیا را یاد گرفته‌اند، تا اسم شمال به میان می‌آید، به یاد جنگل و دریا می‌افتند! نمی‌دانیم چرا نام یک جهت جغرافیایی که همان شمال باشد، یادآور جنگل و دریا در کشور ماست! نه تنها دانش آموزان، بلکه اغلب ساکنان منطقه‌های گوناگون ایران هم از جنگل‌های شمال و دریای شمال نام می‌برند و از آن‌ها خاطره‌های خوشی دارند. شاید علت اصلی این است که جنگل‌های مرغوب و زیبا و دریای مواج خزر درست در جهت جغرافیایی شمال ایران قرار دارند.

دانشمندان، جنگل‌های شمال ایران را با اسم علمی «جنگل‌های مختلط خزری - هیرکانی» می‌شناسند. یعنی جنگل‌هایی که بازمانده منطقه رویشی حاشیه جنوبی دریای خزر هستند و شامل درختان پهن‌برگ و خزان‌کننده‌اند. خزان‌کننده یعنی اینکه در پاییز برگ درختان می‌ریزد و دوباره در بهار می‌روید. جنگل‌های هیرکانی بازمانده دوره زوراسیک از دوران دوم زمین‌شناسی هستند. می‌دانید یعنی چه؟ یعنی این جنگل‌ها هم‌سن دایناسورها در دیگر مناطق جهان هستند. دایناسورها رفتند اما جنگل‌های قدیمی و بسیار ارزشمند هیرکانی - خزری باقی ماندند. چه خوب!

در منطقه جنگلی کوهستان‌های البرز در جنوب دریای خزر و شمال ایران، حدود ۱۵۰ گونه بومی درختان، از جمله جنگل‌های شمشاد و انجیلی، راش و افرا، سرخ‌دار و ممرز، منظره زیبایی به وجود آورده‌اند. جنگل فقط همین درختان نیست! زیر این درختان، درختچه‌های متعدد و متنوع همراه با جانورانی چون پلنگ، گراز، خرس، سمور، خارپشت، خرگوش، گربه وحشی، گورکن و چندین حیوان زیبای دیگر با جنگل رابطه‌ای صمیمانه و دوست‌داشتنی دارند. راستی فراموش نکنید که بالای درختان و در فاصله شاخ و برگ آن‌ها هم انواع پرندگان زیبا و خوش‌صدا، مثل دارکوب، سار، قرقاول، بلدرچین، قرقی، عقاب و... زندگی می‌کنند. اگر به جنگل‌های شمال گذرتان افتاد، خوب چشم و گوش‌هایتان را باز کنید تا این درختان گوناگون و زیبا را ببینید، از صدای پرندگان لذت ببرید و مراقب جانوران مختلف آنجا باشید.

وجود این همه درخت و شاخ و برگ آن‌ها به جنگل آرامش و سکوتی داده است که خیلی‌ها دوست دارند در این سکوت به صدای پرندگان گوش دهند و صدای عبور باد را در میان درختان بشنوند.

حالا ما به منافع جنگل که تولید اکسیژن، جلوگیری از فرسایش خاک، تولید انواع مواد چوبی و... است کاری نداریم. آیا همین صدای سکوت و زندگی سرشار از نشاط و اکوسیستمی در جنگل، کافی نیست که مراقب این جنگل‌ها باشیم؟

خیلی از داستان‌های قدیمی با توصیف جنگل و حیوانات و پرندگان آن شروع می‌شوند؛ می‌نویسند: «روزی روزگاری در یک جنگل زیبا و دوردست» و بعد هم داستان ادامه پیدا می‌کرد. چقدر محیط جنگل، همکاری‌های حیوانات و صدای پرندگان در این داستان‌ها جذاب و دوست‌داشتنی بود.

گسترش شهرها و روستاها در قلمرو جنگل‌های شمال از وسعت جنگل‌ها کاسته است. احداث جاده‌ها و بهره‌برداری بیش از اندازه از جنگل‌ها، آتش‌سوزی‌های عمدی و طبیعی و آفات گیاهی و عوامل دیگری سبب شده‌اند که از وسعت این جنگل‌های زیبا، چشم‌نواز و قدیمی روز به روز کاسته شود.

ما به عنوان دانش‌آموز چه کنیم تا این جنگل‌ها برای نسل‌های بعدی هم با بر جا بمانند؟ آن‌ها را در کتاب جغرافیا حفظ کنیم یا روی زمین؟! در هر دو جا. اگر به مسافرت رفتید و راه شما به این جنگل‌ها افتاد، به آن‌ها احترام بگذارید. با درختان، پرندگان و جانداران آن صحبت کنید! صدای شما را می‌شنوند؛ بگویند ما ارزش شما را می‌دانیم. شما یادگاری‌های زیبای قرن‌ها هستید. از شما مراقبت می‌کنیم؛ آتش‌سوزی نمی‌کنیم، شاخ و برگ شما را نابود نمی‌کنیم، می‌خواهیم همچنان در قصه‌های ما و در مقابل چشمان ما باشیم.

عکاس حیوانات: حسن مقیمی

سیاوش شایان

عکاس طبیعت: ابراهیم سپاسیان

